

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorúmque omnium

Ex Materia De Actibus Humanis Excerptarum

Sargar, Eliseus

Augustæ Vindelicorum, 1720

Conferentia XLVIII. De voluntario ac libero requisito ad actum humanum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41214

CONFERENCE XLVIII.

De voluntario ac libero requisito ad actum humanum.

66. **V**oluntarium aliud est *elicatum*, seu actus à voluntate productus ex prævia cognitione, & in ea velut subiecto receptus; cuiusmodi sunt *volitio, nolitio, amor, odium, consensus, dissensus: imperare, revocare, &c.* aliud est voluntarium *imperaturum*, seu actus voluntatis imperatus, & factus ab aliis potentiis; ut puta intellectu, appetitu sensitivo, sensibus, potentia locomotiva; cuiusmodi sunt *cogitare, credere, studere, ambulare, edere, bibere, &c.* ita volente voluntate, Aliud denique est voluntarium *imputatum seu interpretativum*, quod nec immediate fit à voluntate, neque ab ea positivè, directe vel expressè imperatur; dicitur tamen volitum ob certam rationem; quia nimirum, vel ad id voluntariè causam dedit, ut fieret: vel cum potuisset & debuisset impedire, ne fieret, & non impedit, ideoque voluntati *imputatur*, & quasi *interpretatur* voluntarium. V. g. Murarius projecit tegulam ex tecto, & occidit hominem prætereuntem, licet non habuerit voluntatem ipsum occidendi, si tamen antecedenter nullum signum constituerit, nec clamaverit, ut sibi caverent prætereuntes, *imputatur* ipsi occisio ut voluntariè volita.

Aliud iterum est voluntarium *directè & in se*, quod scilicet per se procedit à voluntate, seu est actus, qui per se intenditur, elicitur, imperatur vel admittitur à voluntate; ut si deliberatè odio habes hominem, vis occidere, occidi imperas, occidere

volenti consentis, &c. aliud voluntarium *indirectè* seu *in alio & in sua causa*, quod per accidens tantum procedit à voluntate, & licet secundum se, & in se non intendatur, elicitur, vel imperatur à voluntate, tamen ratione alicujus alterius per se voliti prævidetur necessario consequi; & ideò voluntati censetur voluntarium, & velut imputatur ut tale.

Atque hoc rursus duplex est: unum voluntarium *indirectè in causa positiva*, quando scilicet homo voluntariè ponit causam, ex qua prævidet, vel prævidere deberet secuturum talem effectum: v. g. indulget cogitationi vel lectioni turpi, sentiens periculum proximum secuturæ resolutionis naturæ carnalis, is quamvis directè minimè vult, imò nolit talem turpitudinem, indirectè tamen censetur velle pollui; atque ita secuta pollutio illa erit indirectè voluntaria. Alterum est voluntarium *indirectum in causa negativa*, si nimirum voluntas, cum posset & deberet, non aufert causam prævisi effectus, vel non impedit, quo minus effectus prævisus sequatur; ut si ab aspectu non amoveas imaginem turpem: non extinguas candelam prævisò incendio, &c. His prænotatis fit

67. RESOLUTIO I. Actus humanus debet esse voluntarius & liber simpliciter, non tantum à coactione & violentia extrinseca, sed etiam à coactione & determinatione intrinseca ad necessarium agendum, positis omnibus ad agendum requisitis. Est omnium Cathol. & SS. PP.

Probatur autem ex ipso nomine & notione *actus humani*: Omnium enim sensu & consensu *actus humanus dicitur*, qui fit ita proprius homini, ut fit in

ejus libera potestate ac dominio, quòd fiat, vel non fiat, duret, vel non duret: sed ad hoc necessariò requiritur, ut sit simpliciter voluntarius ac liber, non solum à coactione, sed etiam à necessitate. Quod si enim actus, positus ad agendum requisitis, necessariò fiat, ut non possit non fieri (cujusmodi est calefactio ab igne præsentè, vel visio ab oculo aperto & colorato illuminato) jam non erit in libera potestate & dominio hominis, ut fiat, vel non fiat: igitur, &c.

68. RESOLUTIO II. Ad hoc, ut ex causa posita vel non ablata, effectus secutus censeatur voluntarius directè, atque ad peccatum imputetur, requiritur 1. ut operans sciat & advertat, aut certè scire debeat, seu inculpabiliter non ignoret, ex tali causa à se posita, seu non ablata consecuturum talem effectum, vel ejus grave periculum. Quod si enim id nullo modo sciat, vel expertus sit, effectus secutus non poterit censerì etiam indirectè voluntarius; quia nullò modò cognitum: e. g. bibis ad satietatem ignorans fortitudinem vini, & postea inebriaris. 2. Requiritur, ut etiam possis impedire talem effectum causam tollendo, vel non ponendo: si enim non possis auferre causam, non imputabitur tibi effectus ut voluntarius & culpabilis; ut si necessariò equitans advertas periculum pollutionis, vel ea defectò contingat. 3. Quod si nulla lege (charitatis vel justitiæ) tenearis non ponere talem causam, vel abstinere à tali actione, ex qua prævides effectum secuturum, effectus secutus non erit tibi voluntarius moraliter, neque ad culpam imputari poterit v. g. Confessarius excipit

confessiones faminarum formosarum: legit lib-
 ros de tali materia pro necessaria instructione:
 Chyrurgus medetur in partibus verecundis: & si
 etiam commoditatis tantum gratia equites, &c. &
 exinde iminet periculum carnis (quia hi omnes
 nulla lege tenentur abstinere à tali actione, quin
 potius aliqui ex officio debent talia agere) ideo
 effectus quicumque secutus (secluso semper con-
 sensu, quo fieret voluntarius directe) omni culpa
 voluntaria vacabit. 4. Denique etsi scias & pos-
 sis auferre causam, vel aliter impedire effectum ali-
 quem, si tamen non tenearis aliqua lege charitatis
 vel iustitiae, permissio quidem ipsa poterit tibi esse
 voluntaria, non verò effectus secutus, nec conse-
 quenter tibi ut causae morali ad culpam imputabi-
 tur. Ratio est: quia permissivè & negativè tan-
 tum se habenti in ordine aliquem effectum, effec-
 tus secutus nunquam imputatur ut causae morali,
 nisi ille habeat obligationem aliquam impediendi
 illum. Alioquin certè sequeretur, omnium ho-
 minum dæmonumque peccata Deo esse volunta-
 ria, cum sciat & possit, & tamen impedire nolit:
 nimirum quia impedire non tenetur, sed potius ut
 causa universalis permittere decet singulas causas
 suos motus agere. Unde si caupo apponens vi-
 num sese inebriaturis, etsi sciat & possit (quia tamen
 non tenetur) impedire ebrietates & alia secutura
 ei nec voluntaria, nec ad culpam imputari possunt.
 Excipe, si esset superior potitantium,
 Hinc rectè sequitur

Quan

69. S

& infu

& occ

inebrie

morta

tere &

git se t

RE

rium t

tà, vel

tunc, o

hic tra

Pro

tio, ad

rò ten

ratio

volun

luntar

tà cau

Se

vacat

tus sc

quid

moll

ti hu

dom

ariè